

© Gerard Donkers Methodiek maatschappelijk werk ZELFREGULERING ALS AGOGISCH REFLECTIEKADER
Rijksuniversiteit Groningen Methodiek maatschappelijk werk. Proefschrift ter verkrijging van het doctoraat in de
Psychologische, Pedagogische en Sociologische wetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen Op gezag van de
Rector Magnificus, dr. D. F. J. Bosscher, in het openbaar te verdedigen op dinsdag 29 juni 1999 om 13.15 uur
door Gerardus, Leonardus, Adrianus, Maria Donkers geboren op 4 december 1945 te Dinther 08-06-99 2
Promotoren Prof. dr. L. Mulder, hoogleraar Andragogiek aan de Rijksuniversiteit Groningen
Prof. dr. G. van der Laan, bijzonder hoogleraar grondslagen maatschappelijk werk aan de universiteit Utrecht

uit: Hoofdstuk 2. EEN THEORETISCHE VERKENNING VAN HET BEGRIIP 'ZELFREGULERING'

..... 'zelfregulering' is in cybernetische zin te omschrijven als de foutencorrigerende werking van feedback in systemen (Canon, 1932). Als mechanisme is feedback bijvoorbeeld aanwezig in natuurlijke organismen. Een voorbeeld uit het menselijk lichaam is, dat onze bewegingen zo ongestoord verlopen vanwege een feedbackproces in het lichaam. Bij elke beweging is er een kringloop van motorische en sensorische signalen en terugkoppelingen van signalen tussen het centrale zenuwstelsel en de effector (een bepaalde spiergroep). Dit proces van zelfregulering verloopt vanzelf, objectief zelfgestuurd, als een stochastisch proces, aldus Bateson (1984, 34). *Stochastisch* betekent: het gedeeltelijk willekeurig spreiden van gebeurtenissen, waarvan sommigen een gewenst resultaat bereiken. zelfregulering omvat dus een reeks gebeurtenissen die zowel een willekeurig werkende component bevat als een doelbewust selectieproces dat alleen bepaalde resultaten doorlaat, namelijk de 'geprefereerde toestand'. Elk systeem, zo veronderstelt de cybernetische benadering van zelfregulering, streeft immers een 'geprefereerde toestand', een bepaalde waarde, na: een bepaalde lichaamstemperatuur, een bepaalde vorm van behoeftebevrediging, een bepaalde verdeling van goederen, een bepaalde kiesdrempel of een bepaalde winstmarge. Op die 'geprefereerde toestand' wordt het hele systeem functioneel gericht. **Het gaat er in deze theorie dan om uit te zoeken wat de condities zijn om deze 'geprefereerde toestanden' of waarden te bereiken.** Op dat zoeken naar die condities wordt de nadruk gelegd. Het cybernetisch perspectief vindt niet alleen zijn toepassing in natuurkunde, biologie, wiskunde, techniek en informatica, maar is ook veelvuldig toegepast op sociale systemen. We komen dan terecht in de systeem- en communicatietheorie (Bateson, Watzlawick, Jackson, Minuchin).